

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 12.9.2007
СОМ(2007) 507 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Стратегия за най-отдалечените региони: постижения и перспективи

{SEC(2007) 1112}

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Постижения до настоящия момент	4
3.	Следваща стъпка: да се използват възможностите на стратегията от 2004 г.	5
3.1.	Подобряване на достъпността и намаляване на последиците от другите специфични за най-отдалечените региони трудности.....	5
3.2.	Подобряване на конкурентоспособността на най-отдалечените региони.....	5
3.3.	Подсилване на плана за действие за разширено съседство	8
3.4.	Инструмент за подкрепа за компенсиране на въздействието на неблагоприятните фактори	10
4.	Перспективи.....	11
4.1.	Предизвикателството на промяната на климата	11
4.2.	Последиците от демографското развитие и миграционните потоци	12
4.3.	Селското стопанство в най-отдалечените региони.....	13
4.4.	Ролята на най-отдалечените региони в морската политика на ЕС.....	13
5.	Заклучения	14

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Стратегия за най-отдалечените региони: постижения и перспективи

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Член 299, параграф 2 от Договора за създаване на ЕО и двете съобщения, приети от Комисията през 2004 г.¹, подчертават необходимостта от признаване на спецификата на най-отдалечените региони (оттук нататък НОР)² и от разработване на истинска европейска стратегия за тях.

Тази стратегия включва три основни насоки: подобряване на достъпността и намаляване на последиците от другите трудности пред НОР, подобряване на тяхната конкурентоспособност и засилване на регионалната им интеграция. Тя се базира на активно партньорство между европейските институции, държавите-членки и НОР.

Първата равностметка, направена след тригодишно прилагане на стратегията, е много добра. Приети са множество мерки в различни политики на Общността и социално-икономическото положение на НОР се подобри.

Европейският парламент, Европейският икономически и социален комитет, както и Комитетът на регионите одобриха тази стратегия и приканиха Комисията да продължи нейното осъществяване³. За тази цел Комисията предложи стратегията от 2004 г. да се подсили с нови, изпълними в кратки срокове мерки,

Освен това, Комисията възнамерява да започне дебат за бъдещето на стратегията в по-дългосрочен план. Всъщност, уместно ще бъде стратегията да бъде актуализирана и обогатена съобразно основните предизвикателства, пред които трябва да се изправят НОР през идните години. За тази цел ще бъде организирано допитване. То ще послужи за основа на съобщение, чрез което Комисията ще постави началото на нов етап в разработването на стратегията си относно НОР.

Настоящото съобщение:

- представя резултатите от осъществяването на стратегията от 2004 г. насам, чието подробно описание е включено в работния документ, приложен към настоящото съобщение⁴

¹ COM(2004) 343 и COM(2004) 543.

² Най-отдалечените региони (Азорските острови, о-в Мадейра, Канарските острови, четирите френски отвъдморски департамента) са изправени пред конкретни трудности, изброени в Договора: отдалеченост, островен характер, малка площ, неблагоприятен релеф и климат, икономическа зависимост от малък брой стоки.

³ Резолюция на Европейския парламент от 28 септември 2005 г. относно засилено партньорство за най-отдалечените региони – А60246/2005. ОВ на ЕС С 227 Е / 110 от 21.9.2006 г., стр.110.

⁴ SEC(2007) 1112.

- предлага краткосрочни мерки, с цел цялостно изпълнение на стратегията от 2004 г.
- дава началото на дебат за предизвикателствата в дългосрочен план, като прави препратки към темите от особена важност за НОР: промяната на климата, демографското развитие и управлението на миграционните потоци, селското стопанство и морската политика на ЕС.

2. ПОСТИЖЕНИЯ ДО НАСТОЯЩИЯ МОМЕНТ

Последните три години бяха изключително важни за изпълнението на европейската стратегия относно най-отдалечените региони. Наистина, всички ключови инструменти за социалното и икономическото развитие на тези региони бяха повторно определени и изменени. Нека посочим по-специално:

- преразгледаната политика на сближаване, включваща специална финансова помощ за компенсиране на допълнителните разходи, свързани с неблагоприятните фактори, визирани в член 299, параграф 2 на договора;
- специфични разпоредби в полза на най-отдалечените региони в контекста на реформата на организацията на пазарите на захар и банани;
- преференциално отношение към най-отдалечените региони с оглед на новите насоки по отношение на националните регионални помощи;
- специфична инициатива на 7^{-ма} рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (РПНИТР), чиято цел е мобилизирането на потенциала на НОР в областта на научните изследвания и да подобри интеграцията им в европейското научно пространство.

Освен това, повечето от препоръчаните в съобщенията от 2004 г. действия бяха осъществени⁵.

Наистина, множеството общностни мерки, взети в полза на НОР, отразяват волята на Комисията при изпълнението на политиките на ЕС да отчете специфичните особености на НОР. Освен това, намесата на Общността в тези региони осъществява хоризонтален и допълващ подход, и то благодарение на съгласуваните усилия на всички служби на Комисията. От друга страна, подобряването на достъпността, засилването на конкурентоспособността и на регионалната интеграция продължават да бъдат адекватни насоки, които по подходящ начин отговарят на приоритетите за развитие на тези региони. На последно място, въпреки че стратегията ще допринесе за подобряването на социално-икономическото положение на НОР⁶, оценката на общностните политики, провеждани в тяхна полза може да бъде подобрена, по-специално за да се засили съгласуваността на общностното действие.

⁵ Изчерпателно описание на резултатите на стратегията от 2004 г. – законодателни и незаконодателни актове – е включено в работния документ, приложен към настоящото съобщение.

⁶ Срв. стр. 20 от горепосочения работен документ.

Въпреки това, някои предвидени още от 2004 г. действия все още са във фаза на разработване. Същото се отнася и за усилията за интеграцията на НОР в европейското научно пространство и за адаптирането на услугите от общ икономически интерес към нуждите на местните пазари. Освен това, важно е да се направи така, че да се използват в пълна степен новите възможности, целящи подобряването на координацията между ЕФРР и ЕФР. Ето защо, стратегията вече трябва да премине към фаза на узряване, с цел да се оползотворят всички възможности на стратегията от 2004 г.

3. СЛЕДВАЩА СЪПКА: ДА СЕ ИЗПОЛЗВАТ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА ОТ 2004 Г.

Освен приетите от 2004 г. насам мерки, Комисията желае да задълбочи всяка насока от стратегията чрез осъществяването на допълнителни мерки.

3.1. Подобряване на достъпността и намаляване на последиците от другите специфични за най-отдалечените региони трудности

С оглед на осъществяването на тази цел, могат да бъдат предприети следните мерки:

- да се разработят възможностите, предоставени от специфичната помощ, отпускана за компенсиране на допълнителните разходи за транспорт и за новите информационни и комуникационни технологии;
- да се продължи полагането на усилия за преодоляване на съществуващото различие в областта на широколентовия интернет, по-специално чрез действащите програми на Европейския фонд за регионално развитие (FEDER);
- да се разработят възможностите, произтичащи от осъществяването на програмите RTE-T, RTE-E и MARCO POLO II;
- да се направи оценка на специфичните потребности на НОР по повод на изготвянето на доклад за изпълнението на програмите POSEI.

3.2. Подобряване на конкурентоспособността на най-отдалечените региони

Конкурентоспособността на НОР може да се подобри с най-различни инструменти:

Политика на сближаване

В рамките на политиката на сближаване трябва да се обърне специално внимание на слабата конкурентоспособност на най-отдалечените региони. Действащите програми на ЕФРР, както и на ЕСФ за периода 2007–2013 г., инициативата „Регионите – основни фактори за икономическите промени”⁷, както и техническата помощ по инициатива на Комисията⁸, трябва да създадат възможност за засилване на конкурентоспособността на НОР в съответствие с Лисабонската стратегия за растеж и заетост и общностните стратегически насоки. Уместно ще бъде:

⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/echange/index_en.cfm

⁸ Член 45 от Регламент № 1083/2006

- да се определи истинска стратегия за партньорски регионални иновации⁹, по-специално чрез центрове за върхови постижения и конкурентоспособност, както и да се засилят инфраструктурите за научни изследвания, технологично развитие и телекомуникации;
- да се насърчи укрепването на човешкия капитал чрез осъществяване на реформи в образователната и в обучителната система, както и развитието на човешкия потенциал в сферата на научните изследвания и иновациите. Следва да се гарантира, че предлаганото обучение е в съзвучие с планираните дейности в основните раздели в стратегията на Комисията за най-отдалечените области, а именно селското стопанство и обкръжаващата среда, обновяемите енергии, транспорта, телекомуникациите и туризма.
- да се засили използването на източници на възобновяеми енергии (биомаса, включително градски отпадъци, геотермална енергия, енергията на вълните, слънчевата и вятърната енергия), както и да се подобри енергийната ефективност в най-отдалечените региони, с цел да се намали пряката им зависимост им от външни доставчици;
- при разработването на проекти за развитие да се вземе предвид биоразнообразието, по-специално посредством мерки в полза на местообитанията и видовете;
- да се насърчи устойчивото икономическо развитие чрез разгръщане на мерки за защита на биоразнообразието, което често е на много високо ниво и е основно икономическо предимство на НОР. Така ще се подпомогне постигането на заявената от ЕС цел да се спре намаляването на биоразнообразието до 2010 г.
- да се подкрепи модернизацията и засилването на местната производствена база, по-специално чрез въвеждане на системи за качество и екологично управление за малките и средните предприятия (МСП) („еко-иновация”), адаптирането на квалификациите на работниците и предприемачите, развитието на предприемачеството и създаването на предприятия;
- да се насърчи конкурентоспособността и устойчивостта на туристическата индустрия, по-специално чрез мениджмънт на туристическите направления;
- да се засилят механизмите за финансов инженеринг и да се подобри достъпът до финансирането на малките и средните предприятия и на микропредприятията в тези региони, по-конкретно в рамките на инициативите Jeremie и Jessica;
- да се засили ролята на градовете, с цел да се насърчи гъвкавостта на местната икономика, която комбинира индустрии, услуги, развлечения и туризъм, чрез

⁹ В този контекст ще е уместно да се отчете опитът от миналото, по-конкретно на равнище Стратегии за регионални иновации и Регионални инициативи за информационното общество (1994 – 1999) и Регионални програми за новаторски действия (PRAI, 2000 – 2006), съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие (FEDER). Чрез тези програми шест най-отдалечени региони успяха да експериментират с нови идеи и подходи, адаптирани към тяхното положение, разработени и осъществени в партньорство с ключовите регионални участници.

интегрирани градски програми и градски инициативи в НОР, като тези в рамките на проекта „Support for Cities” („Подкрепа за градовете”) – URBACT.

- да се улесни достъпът до работни места и до устойчива интеграция на пазара на труда за безработните и неактивните лица и да се засили социалната интеграция на лицата в неравностойно положение.

– **Рамкови програми**

- Следните рамкови програми на Общността могат да засилят конкурентоспособността на икономиката в най-отдалечените региони:
- вземането под внимание на спецификата на НОР в специфичните програми на 7^{-ма} Рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие, по-специално, програмата „Капацитет”, трябва да бъде използвано цялостно и допълнено с отчитането на потенциала на тези региони в някои теми от програмата „Сътрудничество”, като енергията, природните рискове, свързани с промяната на климата, субтропичното земеделие или субтропичния риболов и аквакултурата;
- рамковата програма за иновациите и конкурентоспособността предлага много подходящи възможности за финансиране на тези региони, които също трябва да бъдат използвани (еко-иновация, разгръщане на информационните технологии, широко разпространение на възобновяемите енергии и подобряване на енергийната ефективност);
- програмата за учене през целия живот¹⁰ трябва да стимулира обмена, сътрудничеството и мобилността между образователната и обучителната система в Общността¹¹, като се вземат предвид приоритетните области за НОР.

Услуги от общ икономически интерес

Комисията ще допълни анализа за функционирането на тези услуги чрез мониторинг на следните насоки:

- Във връзка с действието на услугите от общ икономически интерес в тези региони, Комисията ще продължи да отчита регионалните особености, както и подробния анализ на съответния пазар. Когато разходите по осигуряване на тези услуги са по-високи от тези в други региони, тяхното финансиране трябва да бъде осигурено в съответствие с разпоредбите, предвидени в приложимите правила за държавни помощи, които позволяват пълна компенсация на подобни разходи. Когато се разработват спецификации за достъп до универсална услуга, участващите държави-членки се окуражават да вземат под внимание специфичните особености на тези региони, по-специално по отношение на изолираността на техните системи, отдалечеността и разпокъсаността на територията им.

¹⁰ Решение № 1720/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. за създаване на Програма за действие за учене през целия живот. ОВ L327 от 24.11.2006 г., стр. 45.

¹¹ Що се отнася до участието на НОР, прилагането на минимални изисквания за мобилност, изисквани за достъп до секторните програми, например Комениус или Грундвиг, е по-гъвкаво от другите региони в Европейския съюз.

3.3. Подсилване на плана за действие за разширено съседство

Подобряването на регионалната интеграция на НОР в близките им географски пространства е новост, отбелязала значителен напредък, в стратегията от 2004 г., но тя трябва да бъде подсилена чрез включване на местни публични и частни участници, както и на засегнатите държави-членки. Диалогът между тези региони и съседните трети държави, по-конкретно страните от Африка – Карибските острови – Тихоокеанския басейн (АКТБ), както и отвъдморски страни и територии (ОМСТ)¹², асоциирани към ЕС, трябва да допринесе за напредъка на този процес.

Някои мерки могат да допринесат още отсега за задълбочаването на тази насока:

Отчитането на специфичните особености на НОР в споразуменията за икономическо партньорство (СИП)

За да се използват по-добре възможностите за търговия и за засилване на регионалния обмен между страните от АКТБ и НОР, Комисията ще предвиди специфични условия за вземане под внимание в СИП на нотифицираните от държавите-членки насоки за НОР. Тези условия ще бъдат в съответствие с разпоредбите, които касаят преговорите за СИП, както и с разпоредбите на СТО, и ще отчитат особеностите на всеки конкретен регион.

Те могат да се отнасят до всички полезни мерки, които допринасят за бързата интеграция на НОР в търговията на регионално ниво, както и до необходимите мерки за отчитане на уязвимостта на пазарите на НОР и на някои от техните производства. Комисията също така държи да припомни, че търговските връзки АКТБ - НОР не се ограничават до търговията със стоки и трябва да дадат възможност да се засилят отношенията между АКТБ - НОР във всички области, включени в СИП.

Съчетаване на финансови инструменти

На базата на диалога с АКТБ и отвъдморските държави и територии в рамките на програмата на 10^{-ия} ЕФР, партньорите съответно се насърчават да реализират конкретни възможности и практически условия от съгласувано програмиране между ЕФР и Европейския фонд за регионално развитие (FEDER) и паралелно съфинансиране, с цел да предприемат действия за сътрудничество на национално и на регионално равнище.

Комисията ще разгледа конкретните възможности за комбиниране на програмите за териториално сътрудничество (FEDER) на Френска Гвиана и географската програма „Бразилия”, финансирана по инструмента за развитие на сътрудничеството (ИФСР)¹³.

Засилване на морските връзки между НОР и съседните трети държави

Общата транспортна политика наскоро взе предвид – по повод насоките за въздушния транспорт – необходимостта да се включат потребностите от мобилност и транспорт на НОР спрямо трети държави и с отвъдморските страни и територии, с цел да се намали

¹² Виж списъка на ОМСТ в Приложение II от Договора за ЕО.

¹³ Член 18, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1905/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. за създаване на финансов инструмент за развитие на сътрудничеството. ОВ L378, 27.12.2006 г., стр. 41.

изолираността им. Това отваряне трябва да бъде допълнено с подобен подход в областта на морския транспорт чрез отпускане на държавни помощи за създаване на транспортни услуги между тези региони и съседните трети държави.

Съвместно участие на най-отдалечените региони и трети държави в мрежите за научни изследвания и рамковите програми на Общността

Укрепването на мрежата redCLARA чрез програмата @LIS II¹⁴ и потенциалното и постепенно включване на карибските държави в тази мрежа предоставя възможност за НОР като Гваделупа, Френска Гвиана и Мартиника. Това включване ще позволи да се засилят връзките на тези региони с научната общност от трети държави и със съседните отвъдморски страни и територии и те да се свържат с континентална Европа чрез проекта Алис, като се възползват от бърза връзка на по-ниска цена.

В рамките на преговорите за споразумения за икономическо партньорство, Комисията ще стимулира съвместното участие и действията за сътрудничество на страните от АКТЬ и НОР в 7^{ма} Рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие, в рамковата програма за иновациите и конкурентоспособността, в областта на образованието и в програмата за учене през целия живот.

Програмата за стратегическа подкрепа в областта на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) от рамковата програма за иновациите и конкурентоспособността (РПИК) цели да стимулира иновациите и конкурентоспособността, като гражданите, публичните органи, частният сектор и по-специално МСП се насърчават да използват в по-голяма степен и по-ефективно ИКТ. Най-отдалечените региони се насърчават да използват финансиранята за развитие или допълване на националните, регионалните или местните инициативи в областта на ИКТ.

Отчитане на особеностите на НОР в миграционните политики

Могат да бъдат предвидени някои мерки:

- да се координират програмите за териториално сътрудничество на Европейския фонд за регионално развитие (FEDER) с 10-ия ЕФР, който набелязва миграцията като един от новите приоритети за сътрудничество АКТЬ - ЕС;
- да се гарантира отчитането на специфичните потребности на НОР в тематичната програма „миграция и убежище“ от инструмента за финансиране на сътрудничеството и развитието (ИФСР)¹⁵, по-специално, за да се допринесе за ефективното управление на миграционните потоци към тези региони както чрез борба с нелегалните потоци, така и чрез улесняване на мобилността на работната ръка, а и за да се улесни приносът на мигрантите в НОР към устойчивото развитие на страните, от които произхождат;

¹⁴ Интернет страница на мрежата redCLARA: www.redclara.net.

¹⁵ Член 18, параграф 3 от Регламента за ИФСР

- да се подкрепят, по-специално чрез Фонда за интеграция¹⁶, осъществените от държавите-членки мерки за канализиране на редовните миграционни потоци и за интеграция на имигрантите; да се улесни издаването на визи в НОР, по-специално за транзита на предприемачите и обучаващите се;
- чрез бъдещия Европейски фонд за връщане да се подкрепят действия, които целят репатрирането и до известна степен реинтеграцията на незаконно пребиваващи в НОР лица;
- чрез Фонда за външните граници и чрез развитието на агенция FRONTEX (Европейска агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници) да се подкрепи използването на модерни технологии за наблюдение, обучението на гранични служители или изграждането на инфраструктури в гранично-пропускателните пунктове, с цел да се отговори незабавно на най-неотложните проблеми за контрол и наблюдение на границите;
- да се консолидират основите на тази тематика чрез проучване на въздействието на миграционните явления върху икономическото, социалното и териториалното сближаване на НОР. Ще бъде уместно да се направи оценка и предложение за адаптиране на приложимите общи мерки в най-изложените на това явление региони.

3.4. Инструмент за подкрепа за компенсиране на въздействието на неблагоприятните фактори

В рамките на един по-адаптиран подход към специфичните особености на НОР, реформата на основните политики на Общността отделя значителни финансови помощи за тях- за периода 2007-2013 г. като компенсация на въздействието на признатите от Договора фактори, които вредят постоянно на развитието на тези региони.

Въпреки че развитието на НОР не се ограничава единствено до проблематиката на „допълнителните разходи”, между средствата, целящи подобряването на ефикасността на мерките, следва да се споменат подлежащите на финализация насоки за оценка на можещите да бъдат количествено определени последици от специфичните неблагоприятни фактори. Наистина, продължиха партньорските дейности за определяне на тези насоки, които целят да се подобри оценката им чрез по-добро систематизиране на факторите за специфичните пречки на НОР. Комисията възнамерява да формализира тези резултати, които ще приемат формата на насоки, приети от Колегията.. Насоките обаче няма да са единственият елемент за оценка на намесите на Общността, тъй като държавите-членки също могат да внесат пред Комисията заменящи или допълващи инструменти.

Изпълнението на тези насоки и инструменти, изготвени от държавите-членки, ще бъде обусловено от наличността на необходимите данни за оценката на допълнителните разходи. Голяма част от тези данни в момента са налични, но би било уместно държавите-членки да сътрудничат за набирането им. Трябва да бъде предвиден

¹⁶ Само най-отдалечените региони, включени в Шенгенското пространство (Азорските острови, о-в Мадейра и Канарските острови) могат да се възползват от Фондовете за външните граници, за връщане, за интеграция и техническа помощ от агенция FRONTEX.

преходен период за осъществяването на насоки и инструменти на национално равнище за придобиването на необходимия статистически капацитет.

4. ПЕРСПЕКТИВИ

Най-отдалечените региони вече не принадлежат към групата на най-бедните региони в разширения ЕС, но постоянните и кумулативни фактори, които пречат на техния потенциал за развитие, продължават да съществуват. Ето защо е уместно да се продължи, винаги, когато е необходимо, адаптирането на специфичните общностни политики и на политиките за подкрепа, но само ако те се провеждат в рамките на адекватни инструменти, като по-строга оценка на общностните политики.

Още сега, Комисията предлага да се обмисли бъдещето на европейската стратегия относно НОР, като започне дебат с партньорите си¹⁷. За тази цел тя е идентифицирала най-малко три теми, които представляват основни предизвикателства за НОР, днес и през следващите години. Наистина, тези въпроси, които са хоризонтални спрямо трите насоки от стратегията от 2004 г. и са приоритетни в Европейската програма¹⁸, придобиха голямо значение за тези региони.

4.1. Предизвикателството на промяната на климата

Борбата с промяната в климата и адаптирането към нейните последици са важно предизвикателство за НОР, като се има предвид географското им положение и тяхната уязвимост. Последиците от промяната в климата, по-специално повишаването на морското равнище, ще окажат въздействие върху селското стопанство, туризма, водните ресурси, екосистемите и биоразнообразието на тези региони. Съществува риск от увеличаване на честотата на извънредните метеорологични явления (урагани, циклони, засушавания, наводнения), които могат да засегнат трите насоки на стратегията от 2004 г.:

- достъпността: НОР са изключително зависими от въздушния транспорт, що се касае до пътническия транспорт. Това засяга пряко мобилността на техните обитатели спрямо останалата част от ЕС, както и мобилността на туристите и участниците в социално-икономическото развитие на НОР;
- конкурентоспособността: НОР разполагат със специфични възобновяеми енергийни източници. Азорските острови¹⁹ или сегашният проект за остров Иерро на Канарските острови²⁰ представляват примери за експлоатация на ендегенните ресурси, които ограничават емисиите на CO₂;
- регионалната интеграция: някои НОР са разработили механизми за сътрудничество в своята географска зона, с цел да наблюдават природните рискове и да ограничават техните последици

¹⁷ Без да е предвиден резултатът от прегледа на бюджета на ЕС.

¹⁸ Заключение на Европейския съвет от 8 и 9 март 2007 г. и съобщение на Комисията за годишната политическа стратегия за 2008 г. COM(2007) 65.

¹⁹ На Азорските острови 35% от местното енергопотребление се осигурява от възобновяеми енергийни източници.

²⁰ Проектът „Възобновяемият Иерро“ има за цел да постигне енергийното самозадоволяване на острова чрез възобновяеми енергии.

Комисията приканва своите партньори към диалог по следните въпроси:

Какви мерки трябва да се приемат, така че целта за намаляване на емисиите да не влияе отрицателно върху достъпността, икономиката и гражданите на НОР? Какви критерии трябва да се приемат за включване на този проблем в ex-ante оценката на въздействието?

Как да се използват по възможно най-добър начин новите възможности, които борбата с промяната в климата предлага на НОР, с оглед на природните им предимства (геотермия, биомаса, биоразнообразие и др.), с цел да се подобри енергийният им баланс и да се засили конкурентоспособността им, по-специално чрез развитие на възобновяемите енергии и на научните изследвания?

Как да се постигне напредък към енергийно самозадоволяване, като се използва в максимална степен потенциалът на енергоспестяването? Кои сектори, освен строителството и транспортът, са най-силно засегнати?

Какви нови средства могат да бъдат разработени, за да се подобрят системите за превенция на природните рискове, на базата на сътрудничеството със съседни трети държави и отвъдморски страни и територии?

4.2. Последниците от демографското развитие и миграционните потоци

Населението на по-голямата част от НОР претърпя значителни промени както поради естественото демографско развитие, така и поради миграционните потоци, които, от една страна, предоставят възможности, но, от друга страна, са заплаха за социалното развитие и икономическия растеж. Този процес има последствия за териториалното устройство, пазара на труда, потребностите от обучение и обществените услуги.

Равнището на демографския ръст в отвъдморските департаменти е най-високо в ЕС.

На Канарските острови към увеличаването на броя незаконни мигранти, които пристигат по море²¹, се прибавя проблемът с нелегалната имиграция на малолетни лица без придружител.

НОР не са еднородна категория, що се касае до миграционната политика: те имат различен правен статут по отношение на Шенгенското пространство и са засегнати по различен начин от феномена миграция. Освен това, миграционната политика продължава да е частично от компетенцията на държавите-членки, по-конкретно по отношение на достъпа, като ЕС в известна степен координира и допълва действията на национално равнище.

Независимо от това, като се има предвид мащабът на последиците за НОР от миграционните потоци, Комисията желае да обмисли задълбочено и заедно със своите партньори по-специално следните въпроси:

По какъв начин най-добре може да се вземат предвид основните предизвикателства на силния демографски натиск, както и на засилването на емиграцията към метрополията?

²¹ Испанското правителство сочи, че през 2005 г. на Канарските острови са пристигнали по море 4751 незаконни мигранти и 31245 през 2006 г.

Как да се засилят мерките на общностно и на национално ниво, които способстват за интеграцията на законните имигранти на тези територии?

Какви мерки да се предприемат за борба с корените на незаконната имиграция в НОР поради географското им положение в недостатъчно развито регионално обкръжение?

Дали насърчаването на законната/циркулярната миграция е най-добрият път за примиряване на мерките за контрол на потоците със социалното и икономическото развитие на държавите, от които произхождат тези потоци?

4.3. Селското стопанство в най-отдалечените региони

Селското стопанство е ключов фактор за икономиката на НОР, която търпи затруднения поради неблагоприятни географски и климатични фактори. Селскостопанското производство и доставките на храни ще останат жизнено важни за икономическата стабилност на тези региони, която може да бъде все повече подкрепяна от европейската политика за развитие на селските райони.

Общностната подкрепа за различни селскостопански сектори, по-специално след включването на подкрепата за сектора на бананите през 2006 г., вече е напълно интегрирана в схемата POSEI. Това интегриране позволява по-последователен подход към бъдещото развитие на селскостопанския сектор в тези региони. Най-късно до 2009 г. ще бъде направена оценка на влиянието на тези реформи върху POSEI.

4.4. Ролята на най-отдалечените региони в морската политика на ЕС

Специфичното географско положение на НОР в Атлантическия океан, в Индийския океан и в Карибско море придава световно морско значение на Европа, както и важна роля на НОР в бъдещата морска политика на ЕС. НОР активно участва в процеса на консултации за бъдещата морска политика на Европейския съюз, на която Комисията постави начало през юни 2006 г.²², а в рамките на проекта им за сътрудничество RUPMER, подкрепен от програмата INTERREG IIIС, представиха съвместен принос за Зелената книга „Към бъдещата морска политика на Съюза“. Процесът на консултации ще се увенчае с нова морска политика на ЕС и ще бъде изготвен план за действие, който ще отчете *inter alia* специфичните особености на НОР.

НОР притежават значителна част от морското пространство на ЕС и по този начин му придават световно значение. Тяхното съществуване е зависимо от връзката им с морето: разнообразие на морски икономически дейности, несравними богатства от природно морско богатство, но също така и уязвимост спрямо промяната на климата и екстремните феномени в морските зони. Размерът на изключителните им икономически зони е равен на площта на Средиземно море и на Балтийско море, което им дава възможност да доставят широкообхватни услуги за екосистемите и превръща техните държави-членки в световни лидери по отношение на морските пространства. Това също така засилва и отговорността на ЕС за защитата на морските ресурси.

За някои НОР устойчивото използване на техните морски ресурси ще зависи от по-тясното сътрудничество със съседните страни. Както стратегията за НОР, така и новата

²² Зелена книга „Към морска политика на Съюза: европейска визия за океаните и моретата“ COM(2006) 275.

морска политика на ЕС следва да насърчават развитието на механизми за сътрудничество с тези страни. Проектът NET-BIOME за свързване в мрежа на регионалните политики за научни изследвания в НОР и отвъдморските страни и територии в сферата на тропическото биоразнообразие, по-специално морското, показва капацитета на НОР да създадат мрежа за научни изследвания в специфична за тях сфера, която има потенциал за оползотворяване на техните предимства. Наистина, сътрудничеството в областта на науката и морските изследвания е много важно за НОР и ще позволи на тези региони да посрещнат предизвикателствата на промените на климата и тези на устойчивостта на прилежащите океани.

Комисията приканва своите партньори към диалог по следните въпроси:

Как да се насърчат инструменти за управление в различните морски басейни (Карибско море, Южния Пасифик и Индийския океан, Макаронезия)? Ще бъде ли крачка в правилната посока свикването на конференция за всеки басейн, която да обединява засегнатите страни, с цел да се разработи координиран подход към проблематиките?

Как да се подкрепи специализирането на НОР в някои сегменти на научните изследвания и технологичното развитие, сред които морските технологии, по-специално чрез подобряване на информацията и комуникацията в тази сфера?

Как да се оползотворят икономическите дейности, свързани с морската околна среда, по-специално риболова, аквакултурите, транспорта, устойчивия туризъм и възобновяемата енергия?

Как да се окаже подкрепа на борбата с незаконния риболов, наблюдението на океаните, управлението на рисковете, повишаването на морската безопасност и опазването на морската околна среда?

Как могат НОР, въз основа на техния морски потенциал и чрез новата морска политика да допринесат за устойчивото развитие на Европа като цяло?

Как можем да осигурим устойчиво управление на крайбрежната зона в НОР?²³

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Чрез своето действие за поддържането и развитието на стратегията относно НОР, Комисията изпълни своята задача във всички области на общностна намеса като комбинира финансовата подкрепа с приемането на специфични мерки. Тази стратегия се корени в партньорството с трите държави-членки и седемте най-отдалечени региона, но също така и в насоките, определени от другите европейски институции.

Въпреки че дава положителна оценка на първата фаза на осъществяването на стратегията относно НОР, настоящото съобщение подчертава необходимостта от задълбочаване на насоките на стратегията от 2004 г. чрез реализирането на

²³ Препоръка на Европейския Парламент и на Съвета относно интегрираното управление на бреговата зона от 30.5.2005 г. ОЖЕС, L 148/24; ii) Съобщение на Комисията - Доклад до Европейския парламент и до Съвета: оценка на интегрираното управление на крайбрежните зони (ИУКЗ) в Европа, COM(2007) 308, 7.6.2007 г.

допълнителни мерки за периода 2007-2013 г. Освен това се предлага подходяща база за обмисляне на бъдещето на стратегията относно НОР, като се вземат предвид по-специално темите за промяната на климата, управлението на миграционните потоци, селското стопанство и морската политика на ЕС, които поставят сериозни предизвикателства пред социално-икономическото развитие на тези региони.

Настоящото съобщение следва да открие дебат с участието на европейските институции, държавите-членки, както и на самите НОР, на местните и регионалните власти, социално-икономическите участници, изследователите, академичните среди. Предлага се фазата на консултацията да се удължи до март 2008 г. През този период Комисията ще организира, партнирайки си със съответните региони и държави-членки, семинари и работни сесии, за да бъдат дискутирани следните въпроси:

- До каква степен стратегията от 2004 г. може да се адаптира към новите предизвикателства, възникващи пред НОР?
- Като се имат предвид големите демографски разлики и миграционните потоци между НОР и съседни региони/държави, кои са най-подходящите действия за тяхното преодоляване?
- Поставя ли промяната на климата специфични предизвикателства пред НОР?
- Какви действия могат да преследват НОР в рамките на европейската морска политика, така че да имат полза от нея, и същевременно да допринасят за устойчивото развитие на Европа?

След завършването на общественото допитване Комисията ще изработи предложението си за бъдещето на партньорството с НОР. То ще открие нова фаза в развитието на европейската стратегия за най-отдалечените региони.